

SOME PROBLEMS OF EDUCATIONAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS IN BULGARIA

НЯКОИ ПРОБЛЕМИ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА АДАПТАЦИЯ НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ СТУДЕНТИ В БЪЛГАРИЯ

Assistant Professor Ivelina Angelova – PhD Student

Department of Medical Psychology and Foreign Languages

Trakia University, Faculty of Medicine, Stara Zagora, Bulgaria

Tel.: +359884754878

E-mail: ivon@gyuvetch.bg

***Abstract:** The paper reviews some problems of adaptation of foreign students to the education system at the Higher education institutions, in particular the English speaking students at the Medical University of Bulgaria. More and more students choose to receive their higher education in Bulgaria. The attitude of foreign students towards adapting to the new socio-cultural environment is a complex and differentiated process. The realization and development of personal potential, the relative adaptation to the new socio-cultural environment in many respondents is achieved above all at the expense of changes in stereotypes and behavior patterns, but there is often an internal alienation from the social environment, from the new recipients culture, they must fit in order to live and learn fully. The systematic study of the peculiarities of realization and development of the personal potential, as well as of the socio-linguistic adaptation of foreign students to life and learning in Bulgaria could help optimize the Bulgarian higher education system, which in turn will support the international prestige of Bulgaria, confirming the high level of its science, culture and education. Moreover, the analysis of different aspects of the educational adaptation of foreign students and the practical recommendations made on this basis will allow to increase the competitiveness of Bulgarian universities in the field of international education services.*

***Keywords:** Foreign Students, Adaptation, Foreign language learning*

ВЪВЕДЕНИЕ

Адаптацията на чуждестранния студент е сложен, динамичен, многопластов и многостранен процес на преустройство на потребностно-мотивационната сфера на комплекса от съществуващи навици, умения и привички в съответствие с новите за него условия. За това се изисква огромен разход на физически и психологически ресурси (Italiazova, Eremina, 2013). Важен показател, влияещ върху процеса на адаптация е насочеността на претенциите (изискванията). При това високите претенции са свързани с повишен интелект, а ниските с изграждане авторитета на преподавателя, който се оказва значим само във функционален аспект (Kulikova, 2007).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Причините, определящи нивото на адаптация на чуждестранните студенти, условно могат да се разделят в три категории:

- обективни, които се обуславят от учебната дейност и условията на живот извън семейството и родината (към тях се отнасят новите форми на обучение, контролът на занятията, новият колектив, новата обстановка и др.);
- обективно-субективни (недобре изградени навици за самостоятелна работа и самоконтрол и др.);
- субективни (нежелание за учене, стеснителност и др.) (Ibragimova, 2013).

Спецификата на взаимодействие на личността със социалната среда е основополагащ фактор в определението за социално-психологическата адаптация. Чуждестранните студенти, обучаващи се в България, още с пристигането си в университета, се сблъскват с необходимостта да се адаптират към организационната култура на висшето учебно заведение и новата социална среда. Даденото явление ние назоваваме с понятието „културна адаптация”. Културната адаптация представлява процес на навлизане в новата култура,

постепенно усвояване на нейните норми, мотиви, ценности, образци на поведение и други културни елементи. Контактът и взаимното влияние на културите днес представлява актуален социален и социално-психологически проблем (Viktorovich, 2008).

Проблемите, свързани с пребиваване на чуждестранни студенти в България в много случаи са близки до онези социални и културни предизвикателства, с които се срещат техните български колеги в етапа на овладяване на знанията и навиците, свързани с основната им дейност и имат ярко изразена етническа, културна, социално-битова специфика и многоаспектен характер.

В съвременната социална педагогика е разпространена следната класификация на основните групи проблеми за студентите:

- избор на образователен професионален маршрут;
- овладяване на знанията и навиците, свързани с основната дейност;
- междуличностно взаимодействие и взаимодействие с околната социална среда;
- безопасност на живота;
- организация на свободното време и овладяване на допълнителни знания и навици (Pozdnyakov, 2010).

При класификация на проблемите за чуждестранните студенти е необходимо да се има предвид, че например един от основните проблеми на учащите се, свързан с избора на образователно-професионален маршрут, практически престава да бъде актуален за чуждестранните студенти, пристигнали в България и приети директно в университетите за изучаване на предварително избрана още в родината специалност. Поради факта, че обучението в българския ВУЗ за тях е на английски език, то много рядко се случва някой да промени избора на специалността. По-скоро би могло да се стигне до отказ от обучението поради други (финансови, здравословни, психологически и т.н.) проблеми, а не кардинална смяна на интересите.

Има и друга класификация на специфичните проблеми на чуждестранните студенти в България:

1. Лингвистични проблеми при овладяване на знанията и навиците по основната дейност:

1.1 проблем при изучаване на практическия български език и справяне с тестовете по български език като чужд (актуализира се по време на началния етап на обучението, в процеса на който при много чужденци се формира стресово състояние, свързано с необходимостта от успешно справяне с тестовете за постигане на главната цел);

1.2 проблем с изучаване езика на специалността;

1.3 проблем, свързан с разбиране речта на преподавателя (актуализира се на занятията по основните образователни програми);

2. Етнокултурни проблеми на междуличностното взаимодействие и взаимодействието с околната социална среда:

2.1 проблем, свързан с межкултурната комуникация, с ежедневното общуване с българи и други чужденци;

2.2 проблем за достъп до информация на родния език;

2.3 проблем с храненето (необходимост от адаптиране към българската кухня към хранителните продукти, достъпни в българските магазини, културни и физиологични различия в традиционната употреба на храни и напитки, липса на необходимите навици, условия и компоненти за приготвяне на храна от националната кухня).

3. Проблеми на безопасността и осигуряване на нормален начин на живот:

3.1 проблем, свързан с легализацията и потвърждаване на статута (регистрационно-визови мероприятия, свързани с попълване на различни документи, съставени без оглед нивото на знания на български език от чужденците, срещат се дори случаи на необосновани проверки на документите, налагане на глоби във форма, недопустима от действащото законодателство).

4. Финансови проблеми и проблеми на професионалната реализация:

4.1 универсални финансови проблеми, свързани с общия недостиг на средства през студентския период.

4.2 технически проблеми при заплащане таксите за обучение и различни услуги в условията на недостатъчно развитата в България система за плащане по кредитни карти (Vaiyavlenie problem inostrannaih..., 2015).

Проведеният анализ на литературните източници ни позволява да формулираме като основни следните причини, пораждащи проблемите на чуждестранните студенти: включването в нова социална и педагогическа среда с нейните специфични особености; пълното отделяне от ежедневната помощ на родители и близки; установяването на определени отношения с непознати хора; непривичните ситуации на улицата, в общежитието, в аудиторията и групата; преживяванията, свързани с възрастови особености; биологични и социалнопсихологически трудности (свикване с климата, храната, влошено здравословно състояние, депресия, финансови проблеми, липса на контакти с местните жители и местните студенти); трудности в обучението (недостатъчност и нееднаквост на предишната подготовка от средното училище, езикови трудности); психологическата и емоционалната атмосфера в учебната група; стилът на общуване с преподавателите и членовете на групата; организацията на свободното време и времето за почивка, организацията на цялостния учебен процес във факултета и др.

Преодоляването на изброените трудности чрез обучението по български език на чуждестранните студенти в Медицински университет е възможно в няколко направления:

1. на ниво организация на педагогическия процес:

- при формиране на учебните групи да се отчитат индивидуалните и национално-психологическите особености на студентите, както и нивото на тяхната медико-биологична подготовка в средното училище;

- максимално използване на езиковата среда за дидактични цели и като средство за хипермотивация;

2. на ниво съдържание на обучението

- включване в съдържанието на обучението на езиков материал, отразяващ основното ядро на когнитивната база на езиковата среда и подбран в съответствие с етапа, нивото на подготовка и изискванията за практическо владение на български език в следващите модули на обучение в университета. Усвояването на езиковия материал трябва същевременно да ускори процеса на академична адаптация на чуждестранните студенти;

- използване на езиковата среда.

За отразяване на социалните процеси и осъществяване на академичната адаптация на чуждестранните студенти, преподавателят като носител на социокултурни знания трябва да притежава и съответните компетенции, методически грамотно да пренася социалния опит на чуждестранните студенти в новата езикова реалност.

Неуспехите и проблемите при академичната адаптация в новата среда трябва да се разглеждат не като патологични симптоми, а като липса на определени знания и навици. Ето защо според нас би трябвало да се организира не просто приспособяването към новата среда, а придобиването на знания за нормите, правилата, обичаите, ценностите, стереотипите на поведение на другия народ без откъсване от собствената култура. Именно изучаването на български език в български медицински университет, запознаването (доколкото това е възможно в рамките на ограничения хорариум) с елементи от българската култура в часовете по български език ще спомогне за най-бързата академична адаптация на чуждестранните учащи се, имащи конкретна цел – получаване на медицинско образование.

ИЗВОДИ

Значителни трудности предизвиква проблемът за приспособяване към организацията на учебния процес. Много студенти не са подготвени за методите и средствата на обучение, приети в един или друг български университет. За адаптацията на студента чужденец към новата социокултурна среда спомагат две групи фактори: зависещи от студента и зависещи

от преподавателя. От страна на студента са важни: достатъчно ниво на базова подготовка, ниво на владеене на български език, индивидуални способности за обучение, особености на националния менталитет. Преподавателят, на свой ред, трябва да бъде компетентен по предмета, да владее езика на общуване и да притежава определени личностни качества. Един от важните аспекти за адаптация на студента чужденец към обучението е запознаването и възприемането на новата образователна система.

REFERENCES

Ibragimova, D. M. (2013). Formirovanie socialnoy adaptacii inostrannaiih studentov v Rosiiskom vuze / Mejdukulturnaya kommunikaciya v sovremennom mire: materialai II mejvuz. Nauch.-prakt. Konf. Inostrannaiih studentov/ pod red. YU.A. Shuraiginoy. – Penza: Izd-vo PGU, s. 52-56 (**Оригинално заглавие:** Ибрагимова, Д. М. (2013) Формирование социальной адаптации иностранных студентов в Российском вузе /Межкультурная коммуникация в современном мире: материалы II межвуз. науч.-практ. конф. иностранных студентов/ под ред. Ю.А. Шурыгиной. – Пенза: Изд-во ПГУ, с. 52-56).

Italiazova, A., Eremina, N. K. (2013). Problema adaptacii inostranaiih studentov v rosiiskih vuzah (2 mejvuzovskaya nauchno – prakticheskaya konferenciya inostranaiih studentov), s. 56-58 (**Оригинално заглавие:** Италиазова, А., Еремина, Н. К. (2013) Проблема адаптации иностранных студентов в российских вузах (2 межвузовская научно – практическая конференция иностранных студентов) с. 56-58).

Kulikova, O.V. (2007). Problema adaptacii inostranaiih studentov v procese obucheniya v rosiiskom vuze./ O. V. Kulikova, N. V. Poddubnay // Jurnal nauchnaiih publikacij aspirantov I doktorov .-№3.) (**Оригинално заглавие:** Куликова, О. В. (2007) Проблема адаптации иностранных студентов в процессе обучения в российском вузе./ О.В. Куликова, Н.В.Поддубный //Журнал научных публикаций аспирантов и докторов -№3).

Pozdnyakov, I. A. (2010). Problemai adaptacii inostrannaiih studentov v Rosii v kontekste pedagogicheskogo soprovojdeniya, Nauchnaya statya// Izvestiya Rosiyskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta im A.I. Gercena, №121 (**Оригинално заглавие:** Поздняков, И.А. Проблемы адаптации иностранных студентов в России в контексте педагогического сопровождения (2010) [Научная статья]//Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена, №121.

Viktorovich, K. A. (2008). Socialno-psihologicheskaya adaptasiya inostranaiih studentov k visshei shkole Rosii .-19.00.05.- Moskva. (**Оригинално заглавие:** Викторович, К. А. (2008) Социально- психологическая адаптация иностранных студентов к высшей школе России.-19.00.05.-Москва).

Vaiyavlenie problem inostrannaiih studentov v processe ih adaptacii v obrazovatelnoy srede rosiyskogo vuza. (2015). (**Оригинално заглавие:** Выявление проблем иностранных студентов в процессе их адаптации в образовательной среде российского вуза. (2015)

URL: <http://refleader.ru/jgeujgbewyfsaty.html> (Accessed on 07.08.2018).